

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060305

DOM
2024-10-23
Stockholm

Mål nr
M 6624-23

Sid 1 (8)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, dom 2023-04-28 i mål nr M 736-23, se bilaga A

PARTER

Klagande

Fasterna Hembygdsförening,

Motpart

Serene Solar Project 3 AB,

Ombud: E.G.

SAKEN

Anmälan för samråd avseende solcellsanläggning på fastigheterna X och Y i Norrtälje kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen upphäver mark- och miljödomstolens dom och Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 5 juli 2022, dnr 525-11378-2022, och förbjuder Serene Solar Project 3 AB att uppföra anmäld solcellsanläggning på fastigheterna X och Y i Norrtälje kommun.

Dok.Id 2066256

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Fasterna Hembygdsförening (hembygdsföreningen) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och förbjuda Serene Solar Project 3 AB att uppföra anmäld solcellsanläggning på fastigheterna X och Y i Norrtälje kommun.

Serene Solar Project 3 AB (bolaget) har i första hand motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom och i andra hand yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska återförvisa ärendet för fortsatt utredning.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Hembygdsföreningen har anfört detsamma som i mark- och miljödomstolen med i huvudsak följande tillägg. Av verksamhetsutövarens bygglovsansökan framgår att delar av anläggningen avses placeras utanför det område som var beskrivet i samrådsanmälan. Om verksamheten omlokaliseras måste en ny anmälan om samråd göras.

Hembygdsföreningen har till stöd för sin talan gett in bl.a. fotografier och kartor.

Bolaget har i huvudsak anfört följande.

Kulturmiljöanalysen är grundligt utförd av en mycket väl kvalificerad konsult. Projektområdets initiala utformning upptog 1,6 procent av ytan inom riksintresset för kulturmiljövärden Skedviken. Projektområdets yta har sedermera minskat med 18,6 hektar. Åkermarken i projektområdet saknar ålderdomliga åkerformer och utgör ett storskaligt modernt landskapsavsnitt med låg komplexitet. Riksintressets kärnområden ligger långt från den planerade solcellsanläggningen. Viktiga värdekärnor som nämns är Fasterna kyrka och miljöer kring Mörby slottsruin, vilka ligger mer än 4 kilometer från projektområdet, på andra sidan sjön. Riksintresbeskrivningen för Rånäs bruk är centrerad kring bruksmiljön med dess byggnader. Projektområdet ligger cirka 500 meter öster om värdekärnornas närmaste del och berör totalt 0,025 procent av riksintressets totala yta. Projektet innebär inga till små negativa

konsekvenser för kulturmiljön. Påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövården är utesluten.

Livsmedelsproduktion och jordbruksmark är ett allmänt intresse som hembygdsföreningen inte är berörd av. Hembygdsföreningen bör därför inte kunna anföra 3 kap. 4 § miljöbalken till stöd för sitt överklagade. Oavsett har domstolarna i praxis godtagit solcellsparker på jordbruksmark. Lokaliseringsutredningarna har godtagits, trots att dessa i vissa fall varit mycket begränsade i fråga om alternativ mark och anslutningspunkt. Bolagets lokaliseringsutredning är tillräcklig, inte minst mot bakgrund av att ingen påtaglig skada orsakas berörda riksintressen. Marken kan lätt återställas om den behövs för jordbruk. Efter installationen av solcellerna kommer marken att sås in med en variationsrik och blommande flora som sedan kommer att slåträs en gång per år för att gynna hävdade arter.

Bolaget har till stöd för sin talan gett in kartor och en promemoria om samexistens mellan jordbruk och solparker.

Länsstyrelsen i Stockholms län, som beretts tillfälle att yttra sig i målet, har anfört att den instämmer i mark- och miljödomstolens bedömning att 3 kap. 4 § miljöbalken är tillämplig, men i övrigt avstått från att yttra sig.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Hembygdsföreningens klagorätt

I 16 kap. 13 § miljöbalken fastställs vissa kriterier för vilka organisationer som har rätt att överklaga. Hembygdsföreningen har lämnat uppgifter om bl.a. föreningens verksamhet och medlemsantal. Mark- och miljööverdomstolen, som inte finner anledning att ifrågasätta uppgifterna, bedömer att föreningen är en sådan organisation som har klagorätt. Mark- och miljööverdomstolen har därmed att pröva föreningens överklagande i dess helhet.

Prövningsramen

Mark- och miljööverdomstolens prövning omfattar endast den verksamhet som anmälts för samråd och som omfattas av länsstyrelsens beslut och den överklagade domen. Vad som förekommit inom ramen för bygglovsärendet kan därför inte nu prövas av Mark- och miljööverdomstolen.

Byte av verksamhetsutövare

I fråga om byte av verksamhetsutövare under samrådsprocessen gör Mark- och miljööverdomstolen ingen annan bedömning än den mark- och miljödomstolen gjort i den överklagade domen.

Prövningen i sak

Vid prövningen av en verksamhet som har anmälts för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken ska bestämmelserna i 3 och 4 kap. samma balk tillämpas, om det är fråga om ändrad användning av ett mark- eller vattenområde (se 2 kap. 6 § andra stycket miljöbalken).

Bolaget har i sin samrådsanmälan angett att solcellsanläggningen ska uppföras inom ett projektområde som huvudsakligen utgörs av jordbruks- och betesmark. Mark- och miljööverdomstolen har i tidigare avgöranden bedömt att uppförandet av solcellsanläggningar på jordbruksmark inneburit en ändrad markanvändning (se rättsfallet MÖD 2024:12 och Mark- och miljööverdomstolens domar den 22 november 2022 i mål nr M 15064-21 och M 1026-22). Även om viss fortsatt odling kommer ske på marken, finner domstolen inte anledning att nu göra en annan bedömning. Det innebär att bestämmelserna i bl.a. 3 kap. miljöbalken ska tillämpas vid prövningen.

Påverkan på riksintressen

Av 3 kap. 6 § miljöbalken framgår att områden som är av riksintresse för naturvården eller kulturmiljövården ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön.

Mark- och miljööverdomstolen instämmer i mark- och miljödomstolens bedömning att den anmälda åtgärden inte kommer att innebära en påtaglig skada på riksintresset för naturvården, Fasterna, eller på riksintressena för kulturmiljövården, Rånäs bruk och Skedviken. Vad Hembygdsföreningen anfört om skada på riksintressena utgör därmed inte hinder mot att uppföra anläggningen.

Brukningsvärd jordbruksmark

Enligt 3 kap. 4 § andra stycket miljöbalken får brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Skyddet för brukningsvärd jordbruksmark är betingat av intresset av att trygga livsmedelsförsörjningen (jfr prop. 1985/86:3 s. 53).

Vid bedömningen av vilket intresse som ska ges företräde enligt 3 kap. 4 § miljöbalken ska även den allmänna bestämmelsen om god hushållning i 3 kap. 1 § samma balk beaktas. Av 3 kap. 1 § miljöbalken framgår bl.a. att markområden ska användas för det eller de ändamål som de är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning. Det innebär att en avvägning behöver göras också mellan intresset av att bevara marken för jordbruk och intresset av att använda den för det sökta ändamålet. Så länge samhällsintresset av det behov som ska tillgodoses genom den ändrade markanvändningen inte överväger samhällsintresset av att bevara jordbruksmarken får nämligen behovet av den alternativa markanvändningen, från allmän synpunkt, normalt anses kunna tillgodoses tillfredsställande på annat sätt. Eftersom såväl livsmedels- som elförsörjningen i första hand får anses vara nationella

angelägenheter får länsstyrelserna anses ha en central roll vid bedömningen, särskilt som förutsättningarna för de olika samhällsintressena skiljer sig åt mellan regionerna. Ett väl underbyggt och motiverat ställningstagande av länsstyrelsen bör därför tillmätas särskild vikt vid bedömningen av vilket samhällsintresse som bör ges företräde. (Se MÖD 2024:12.)

Av handlingarna i målet framgår att solcellsanläggningen omfattar en yta om cirka 50 hektar, att anläggningen kommer att bestå av flertalet rader solpaneler fästa på stålprofiler förankrade i marken till ett djup om cirka 1,5–2 meter och att markförlagda kablar kommer att förläggas i ett cirka 0,5–1 meter brett schakt på cirka 0,55 meters djup. Bolaget har anfört att anläggningen har en teknisk livslängd om cirka 40 år och att marken därefter kommer att kunna återställas. Bolaget har gjort gällande att en prövning enligt 3 kap. 4 § miljöbalken inte aktualiseras, eftersom raderna med solcellspaneler kommer att placeras på ett sätt som möjliggör fortsatt jordbruksliknande skötsel och att även odling av spannmål eller vall teoretiskt kan ske.

Mark- och miljööverdomstolen har i de ovan nämnda domarna från den 22 november 2022 (M 15064-21 och M 1026-22) bedömt att uppförandet av solcellsanläggningar på jordbruksmark, som upptog mindre ytor men i övrigt var av liknande slag som den nu aktuella, skulle komma att hindra brukandet av jordbruksmarken till viss del. Skäl saknas att göra en annan bedömning i detta fall. Mark- och miljööverdomstolen anser alltså att brukningsvärd jordbruksmark kommer att tas i anspråk på ett varaktigt sätt om solcellsanläggningen uppförs på marken. Den omständigheten att marken i ett senare skede skulle kunna återställas ändrar inte den bedömningen. Inte heller det faktum att visst fortsatt brukande av marken är möjligt leder till någon annan slutsats.

Produktion av förnybar el får i allmänhet anses ägnat att tillgodose ett sådant väsentligt samhällsintresse som avses i 3 kap. 4 § miljöbalken. För att brukningsvärd jordbruksmark ska få tas i anspråk krävs dock även att behovet inte kan tillgodoses genom att annan mark tas i anspråk. En exploatör som vill ta brukningsvärd jordbruksmark i anspråk behöver därför visa att det inte finns annan tillgänglig mark som är bättre lämpad för ändamålet. I praxis har det ofta krävts att exploatören redovisar flera alternativa lokaliseringar med förklaring till varför de bortvalda lokaliseringarna inte

tillgodoser behovet i fråga på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt (se t.ex. MÖD 2024:12). Med ”tillfredsställande” avses att alternativa lokaliseringar ska vara fullt godtagbara ur samhällsbyggnadssynpunkt, vilket bl.a. innebär att alternativen ska vara tekniskt och funktionellt lämpliga samt ekonomiskt rimliga (se prop. 1985/86:3 s. 158).

I bolagets underlag för anmälan om samråd finns ett avsnitt om valet av lokalisering. Där framgår att områden kring Harbo respektive Östervåla i Heby kommun har utretts. Gemensamt för dessa områden är, enligt vad som anges i utredningen, att de karakteriseras av öppna jordbrukslandskap där det bedrivs odling med relativt god avkastning. Avseende Östervåla – där elnätet uppges ha bättre kapacitet än i Harbo – beskrivs de undersökta områdena öster om tätorten som områden där det bedrivs rationellt lantbruk på stora, öppna, lättskötta och plana skiften med god lönsamhet, medan områden väster om tätorten har sämre förutsättningar för solcellsanläggningar med tanke på den skogsdominerade karaktären på landskapet. Bolaget har bedömt att vald placering i Mörby är bättre än områdena kring Östervåla, bl.a. på grund av färre närboende. Även platser i Tierps kommun uppges ha undersökts, men en närmare redogörelse för dessa platser och varför de valts bort saknas.

Av utredningen, inklusive tillhörande kartmaterial, framgår inte annat än att samtliga alternativa lokaliseringar som undersökts närmare avser jordbruksmark. Det har inte tydligt redogjorts för varför andra marktyper inte har undersökts eller valts bort. Länsstyrelsen har visserligen inte haft något att invända mot den anmälda solcellsanläggningen ur naturvårdssynpunkt, men har inte redogjort för sin inställning avseende ianspråktagande av jordbruksmark vare sig i sitt beslut eller senare under processen. Mot bakgrund av att lokaliseringsutredningen syftar till att utreda huruvida intresset av att uppföra anläggningen kan tillgodoses genom att annan mark än brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk, kan den presenterade utredningen inte anses tillräcklig. Enlig Mark- och miljööverdomstolen ger utredningen i målet inte heller stöd för att samhällsintresset av elproduktion genom solcellsanläggningen skulle väga över det motstående samhällsintresset att bevara marken för livsmedelsproduktion.

Bolaget har i andra hand framfört som sin inställning att målet ska återförvisas för fortsatt utredning. Det finns inget som hindrar bolaget att ge in en ny anmälan om samråd med kompletterande uppgifter. Det finns därför inte skäl att återförvisa målet.

På grund av det anförda ska mark- och miljödomstolens dom och länsstyrelsens beslut upphävas och den sökta åtgärden förbjudas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg och Petra Bergman, tekniska rådet Yvonne Eklund och hovrättsrådet Katarina Welin, referent.

Föredragande har varit Elin Haubitz Man.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-04-28
meddelad i
Nacka

Mål nr M 736-23

PARTER

Klagande

1. Fasterna Hembygdsförening,
2. C.L.

Motparter

1. Länsstyrelsen i Stockholms län
2. Serene Solar Project 3 AB

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut 2022-07-05 i ärende nr 525-11378-2022, se bilaga 1

SAKEN

Anmälan för samråd angående uppförande av solcellspark på fastigheterna X och Y i Norrtälje kommun

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avvisar C.L:s överklagande.
2. Mark- och miljödomstolen avslår Fasterna Hembygdsförenings överklagande.

Dok.Id 812150

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 69 131 07 Nacka	Sicklastråket 1	08-561 656 40 E-post: mmd.nacka.avdelning4@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se		måndag – fredag 08:00–16:30

YRKANDEN M.M.

Fasterna Hembygdsförening har yrkat att mark- och miljödomstolen ska förbjuda den anmälda åtgärden i form av uppförande av solcellspark på fastigheterna X och Y i Norrtälje kommun.

Föreningen har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande: Det tilltänkta exploateringsområdet ligger på mark som klassats som skyddsvärd utifrån flera aspekter, bl.a. har marken utpekats av Riksantikvarieämbetet som ett område av riksintresse för kulturmiljövården. De värden som avses att skyddas är bl.a. det öppna och vidsträckta odlingslandskapet med hög uppodlingsgrad samt välbevarade bymiljöer och gårdar som Svärlinge, Granby och Råby.

Den exploatering som solcellsparken innebär är av industriell dimension (30–50 ha) och skulle helt åsidosätta detta skydd. Även om denna typ av anläggning teoretiskt inte är irreversibel får den långa brukstiden, 40–50 år, ändå ses som permanent. Bolaget har bagatelliserat denna intressekonflikt och det är en brist att länsstyrelsen inte har remitterat samrådsanmälan internt för sakkunnig bedömning av kulturmiljöaspekten.

C.L. har yrkat att mark- och miljödomstolen ska förbjuda den anmälda åtgärden i form av uppförande av solcellspark på fastigheterna X och Y i Norrtälje kommun.

Han har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande: Han är berörd av länsstyrelsens beslut eftersom hans fastighet, Z, gränsar till X. Han förvärvade fastigheten 2012 och det enskilt viktigaste skälet till att valet föll på denna fastighet var den vidsträckta utsikten och den unika landskapsbilden. Hans fastighet kommer att påverkas av solcellsparken under parkens uppförande- och driftskede. Han kommer att utsättas för både skada och olägenhet.

Den mark som berörs av solcellsparken ligger inom område för riksintresse för kulturmiljö och naturvård. Han uppfattade att området var skyddat genom sin

klassning som riksintresse. Länsstyrelsen har inte remitterat ärendet till den enhet inom myndigheten som handhar frågor kring kulturmiljö. Vidare avses solcellsparken att placeras inom brukningsvärd jordbruksmark. Det finns inget som tyder på den föreslagna placeringen på jordbruksmark är motiverad av annat än sökandens tillgång till denna mark.

DOMSKÄL

Byte av verksamhetsutövare

Den ursprungliga samrådsanmälan enligt 12 kap. 6 § miljöbalken gavs in till länsstyrelsen av Helios Nordic Energy AB. Av länsstyrelsens akt framgår att Serena Solar Projekt 3 AB den 13 oktober 2022 anmält sig som ny verksamhetsutövare för solcellsparken.

Länsstyrelsen i Stockholms län har på fråga från domstolen uppgett att bytet av verksamhetsutövaren inte föranlett länsstyrelsen att fatta något nytt beslut då länsstyrelsen inte bedömde att det behövdes.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Av Naturvårdsverkets allmänna råd om anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken (NFS 2001:15) framgår att om någon annan än den som anmält en verksamhet för samråd planerar att genomföra eller fullfölja samma verksamhet, bör denne underrätta tillsynsmyndigheten om detta. Myndigheten bör då avgöra om en ny anmälan för samråd behövs.

I detta fall har den nya verksamhetsutövaren, Serena Solar Projekt 3 AB, underrättat länsstyrelsen som bedömt att bytet av verksamhetsutövare inte krävt en ny anmälan om samråd.

Domstolen delar den bedömning som länsstyrelsen har gjort. Det kan också noteras länsstyrelsen inte meddelat något förbud eller föreläggande om försiktighetsmått med anledning av anmälan om samråd. Det har därför inte heller av detta skäl

funnits anledning för länsstyrelsen att fatta ett nytt beslut, jfr Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 27 maj 2022 i mål nr M 14597-20.

Avvisning av överklagande

Enligt 16 kap. 12 § miljöbalken får överklagbara beslut överklagas av den som beslutet angår, om avgörandet har gått honom eller henne emot. Enligt praxis tillkommer rätten att överklaga varje person som kan tillfogas skada eller utsättas för olägenhet genom den verksamhet som berörs, om risken för skada eller olägenhet rör ett av rättsordningen skyddat intresse och inte enbart är teoretisk eller helt obetydlig (se NJA 2004 s. 590 I och II).

I vissa mål där prövningen endast avser den sökta åtgärdens eller verksamhetens påverkan på allmänna intressen har rätten för enskilda att överklaga begränsats. Detta gäller bl.a. mål om anmälan om samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken där prövningen endast innefattar en bedömning av den sökta åtgärdens påverkan på naturmiljön, dvs. åtgärdens påverkan på det allmänna intresset som naturmiljön utgör (se MÖD 2007:6).

Mark- och miljödomstolens bedömning

Det anförda innebär att C.L. inte har rätt att överklaga länsstyrelsens beslut avseende anmälan för samråd, utan hans överklagande ska avvisas. Det kan dock noteras att om anläggandet eller driften av solcellsparken skulle innebära skada eller olägenheter i form av t.ex. buller eller dylikt, har C.L. möjlighet att vända sig till den myndighet som utövar tillsyn över verksamheten. Myndigheten kan då, vid behov, ingripa med föreläggande eller förbud.

Prövningen i sak

Länsstyrelsen har från allmän naturvårdssynpunkt inte haft något emot den anmälda åtgärden, under förutsättning att den utförs i enlighet med anmälan.

Vid en anmälan för samråd prövas den anmälda verksamhetens eller åtgärdens påverkan på naturmiljön. I begreppet naturmiljö omfattas även kulturmiljö, se

MÖD 2019:17. Att uppföra en solcellspark på jordbruksmark innebär också en ändrad markanvändning vilket innebär att 2 kap. 6 § samt 3 och 4 kap. miljöbalken ska tillämpas.

Fasterna Hembygdsförening har invänt mot solcellsparken då föreningen menar att den kommer i konflikt med de riksintressen som finns i området.

Hela verksamhetsområdet för solcellsparken ligger inom ett område för riksintresse för kulturmiljön, Skedviken. Riksintresset utgör ett större område som sträcker sig runt den västra, norra och östra delen av sjön Skedviken. En liten del av verksamhetsområdet ligger dessutom inom ett mindre område av riksintresseområdet för kulturmiljön, Rånäs bruk. Verksamhetsområdet ligger också inom ett område av riksintresse för naturvården, Fasterna. Slutligen utgörs marken där solcellsparken avses att placeras till största delen av brukningsvärd jordbruksmark vilket innebär att även 3 kap. 4 § miljöbalken kan aktualiseras.

Bolaget har utrett solcellsparkens påverkan på naturmiljön och kulturmiljön och domstolen bedömer att det underlag som finns är tillräckligt för att möjliggöra en prövning av anmäld verksamhet.

Riksintresse för kulturmiljö

Det viktigaste uttrycket beträffande *riksintresset Rånäs bruk* är det den sammanhållna bruksmiljön.

När det gäller *riksintresset Skedviken* kan det konstateras att verksamhetsområdet inte ligger i anslutning till de skyddsvärda fornlämningsmiljöerna vid Ekeby, Skälby och Kvarnbol. Däremot avses solcellsparken att uppföras i närheten av byarna Svärlinge och Granby. Dessa byars bebyggelsestruktur är en del av uttrycket för riksintresset. Bymiljöerna, gårdarna och vägstrukturerna som binder samman byarna är också en viktig del av riksintresset.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Då verksamhetsområdet ligger en bit ifrån bruksmiljön vid Rånäsån samt då solcellsmodulerna med ställning inte kommer att vara högre än 3,5 meter, bedömer domstolen att någon påverkan av betydelse inte kan antas uppkomma på riksintresset Rånäs bruk.

Solcellsparken avses att placeras utanför byarna Svärlinge och Granby och innebär ingen skada på miljöerna eller bebyggelsestrukturen. Däremot kommer parken att innebära en påverkan på det öppna och vidsträckta odlingslandskapet. Med hänsyn till solcellsmodulerna relativt sett låga höjd kommer dock denna påverkan främst vara i parkens direkta närhet. Sammantaget bedömer domstolen att solcellsparken kommer att innebära en påverkan på riksintresset Skedviken, men att denna påverkan inte utgör en påtaglig skada på riksintresset.

Riksintresse för naturvård

När det gäller *riksintresset Fasterna*, framgår att området utgör ett för Upplands inland representativt odlingslandskap med bl.a. naturbetesmarker. Det framgår att det för områdets bevarande bl.a. är viktigt med fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Ett hot mot riksintresset är igenväxning.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Av utredningen i målet framgår att bolaget avser att vidta underhåll i syfte att hålla växtligheten nere. Marken kommer att slås 1-2 gånger per år eller efter behov. Om möjligt kommer slätter att ske efter att växterna hunnit fröa av sig. Bolaget har vidare beskrivit att man avser att vidta åtgärder för att främja biologisk mångfald såsom sådd med fröblandning, uppsättning av insektshotell och bevarande av död ved. Vidare avses försiktighetsmått att vidtas för att minska risken för påverkan på skyddsvärda miljöer som t.ex. alléer, skyddade biotoper och diken. Utifrån detta anser domstolen att solcellsparken inte medför någon negativ påverkan på riksintresset för naturvården.

Brukningsvärd jordbruksmark

Det är utrett att parken i hög grad kommer att uppföras på *brukningsvärd jordbruksmark*. Bolaget har uppgett att cirka två tredjedelar av markytan i solcellsparken kommer att vara helt opåverkad efter att installationen har slutförts då raderna med solcellspaneler placeras med ett inbördes avstånd (4-6 meter). Enligt bolaget kan jordbruksliknande skötsel därför fortsätta och teoretiskt kan även odling av spannmål eller vall ske. Bolaget har därför bedömt att 3 kap. 4 § miljöbalken inte aktualiseras.

Mark- och miljödomstolens bedömning

I praxis har 3 kap. 4 § miljöbalken ansetts vara tillämplig vid anmälan om anläggande av en solcellspark på jordbruksmark, se Mark- och miljööverdomstolens avgöranden den 22 november 2022 i målen M 15064-21 och M 1026-22. Vid denna bedömning har domstolen bl.a. beaktat att solcellerna hindrar brukandet av marken i vart fall under panelerna närmast marken och där ställningarna fästs. Mark- och miljödomstolen finner inte anledning att göra en annan bedömning i detta mål, vilket innebär att 3 kap. 4 § miljöbalken är tillämplig.

Den nu aktuella solcellsparken ska kopplas till elnätet och den kan därför, med hänsyn till dess produktionskapacitet, anses tillgodose ett väsentligt samhällsintresse. För att placeringen på brukningsvärd jordbruksmark ska kunna godtas krävs dock att det är utrett om en lokalisering av anläggningen på ett tillfredsställande sätt kan ordnas på annan mark som inte är brukningsvärd jordbruksmark. Med ”tillfredsställande” avses enligt förarbetena att lokaliseringen av anläggningen ska vara fullt godtagbar från samhällsbyggnadssynpunkt. Den alternativa lokaliseringen ska vara tekniskt och funktionellt lämplig samt ekonomiskt rimlig, se prop. 1985/86:3 s. 158. En exploitör som vill ta brukningsvärd jordbruksmark i anspråk kan därför behöva genomföra en utredning som visar att det inte finns annan mark som är bättre lämpad för ändamålet (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 27 januari 2022 i mål nr P 14634-20). Hur omfattande en lokaliseringsutredning ska vara beror på omständigheterna i det

enskilda fallet, däribland vad som ska anläggas. I ett fall som detta är det inte tillräckligt att utredningen begränsar sig till tillgänglig mark på en viss fastighet.

I detta fall har bolaget presenterat en konkret redogörelse för alternativa lokaliseringar av solcellsanläggningen. Framför allt har områden i och i närheten av Harbo tätort och Östervåla tätort i Uppsala län undersökts men även platser längre österut i Tierps kommun. Denna utredning kan inte anses vara för liten, jfr Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 27 januari 2022 i mål nr P 14634.20.

Utgångspunkten har enligt bolaget varit att nätanslutning ska göras antingen i Harbo eller i Östervåla på grund av närhet till möjlig nätanslutningspunkt. Av bolagets utredning framgår att de alternativa lokaliseringarna har valts bort främst på grund av kapaciteten i lokalnätet, men även förekomst av servitut, rationellt bedrivet lantbruk och skog samt fastigheternas form.

Sammantaget finner mark och miljödomstolen att bolagets utredning visar att det inte finns någon annan, från allmän synpunkt, tillfredsställande mark för den lovsökta åtgärden. Därmed hindrar inte 3 kap. 4 § miljöbalken att ansökan beviljas.

Sammanfattning

Domstolen finner att förekomsten av riksintressen och jordbruksmark inte utgör hinder för den anmälda solcellsparken. Inte heller i övrigt har det framkommit något som föranleder domstolen att göra en annan bedömning än länsstyrelsen.

Hembygdsföreningens överklagande ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 19 maj 2023.

Malin Wik

Ulrika Haapaniemi

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Malin Wik, ordförande, och tekniska rådet Ulrika Haapaniemi. Handläggande beredningsjurist har varit Johanna Oellig.